

О. ХЕНРИ

КОЛЕДА ПО ПОРЪЧКА

Превод от английски: Тодор Вълчев, 1993

chitanka.info

Чероки беше, тъй да се каже, бащата на Йелоухамър. Йелоухамър пък беше ново рудничарско градче, изградено предимно от платнища и неодялан бор. Чероки бе златотърсач. Един ден, докато магарето му гризеше златотърсачески корита и борова кора, Чероки изрови с кирката си къс самородно злато, който тежеше трийсет унции. Той отбеляза с колчета участъка си и понеже беше човек широк и гостолобив, разпрати покани до приятелите си в три щата — да заповядат и да опитат и те късмета си.

Нито един от поканените не му отказа. Те се стекоха от района на Хила, на Солт Ривър, на Пекос, от Албъкърки и Финикс, от Санта Фе и от лагерите помежду им.

Когато надойдоха около хиляда граждани и маркираха свои участъци, нарекоха градчето Йелоухамър, назначиха комитет по бдителността и поднесоха на Чероки верижка за джобен часовник, измайсторена от самородно злато.

Три часа след церемонията около поднасянето на верижката имането на Чероки вече се беше стопило. Беше попаднал не на златна жила, а на съвсем мижаво находище. Той го заряза и се залови да маркира нови участъци. Ала щастиято вече му изневеряваше. И никога след това не му се усмихна дотолкова, че той да може да плаща сметката си в кръчмата. Но повечето от поканените хиляда души преуспяваха и Чероки току им се усмихваше и им поднасяше искрените си поздравления.

Йелоухамър се състоеше от хора, които се отнасяха уважително към губещия; и тъй те поканиха Чероки да каже каквото има да казва.

— Мене ако питате — заяви Чероки, — едно аванче ще ме оправи. Мисля да търся на югоизток. Излезе ли ми късмета, ще ви разкажа всичко. Не съм от тези, дето се спотайват и крият всичко от приятелите си, при мене скрито-покрито няма.

През май Чероки натовари магарето си и насочи замисленото му мишосиво чело на север. Много граждани го съпроводиха до незнайните граници на Йелоухамър и го възнаградах с всякакви препоръки и викове „сбогом“. Насилиха го да вземе пет плоски джобни шишета, в които нямаше мехурче въздух между съдържанието и запушалката; и му заръчаха да не забравя, че в Йелоухамър всякога ще намери постеля, бекон и яйца, а и гореща вода за бръснене, ако

късмета му не намери за необходимо да грее ръцете си на неговия лагерен огън.

Името на бащата на Йелоухамър му беше дадено от златотърсачите в съответствие с тяхната обичайна номенклатурна система. Гражданинът не беше длъжен да представи кръщелното си свидетелство, за да се сдобие с име. Името на всеки човек е негова лична собственост. За удобство, за да го поканят на чашка в кръчмата и да го отличават от другите двукраки работяги, хората му даваха временно название, прозвище или епитет. Повечето от тези неофициални кръщения водеха началото си от личните особености на човека. Много от тях бяха географски, лесно извлечени от района, от който той признаваше, че произхожда. Някои се хвалеха, че са от рода Томпсън, Адамс и други такива и правеха това с наглост, която хвърляше сянка върху доброто им име. Други, макар и малцина, най-безсрамно парадираха с истинските си имена, по които не можеше да има спор. Това се смяташе за крайна наглост и се приемаше зле. Един, който заяви, че се казва Честъртън Л.К. Белмонт и го доказа с документи, бе заставен да напусне града до залез слънце. Добре се приемаха имена като „Малчо“, „Кривокракия“, „Тексасеца“, „Бил Мързела“, „Роджърс Жадния“, „Райли Куция“, „Съдника“, „Ед Калифорниеца“. Чероки дължеше прозвището си на това, че според негови твърдения той бе живял известно време сред едноименното индианско племе.

На двадесетия ден от декември Лисия, който разнасяше пощата с кон, донесе в Йелоухамър новина.

— Да знаете какво видях в Албъкърки — обяви Лисия пред клиентелата на кръчмата. — Самия Чероки, наконтен и накипрен като турския цар, и пръска купища пари. Ама си поживяхме с него, опитахме и от онова вино, дето шуми и кипи; и Чероки плаща в брой всички сметки, без да му мигне окото. Джобовите му издути като джобовите на билиардна маса, когато в тях са влезли всичките петнайсет топки.

— Чероки трябва да е попаднал на богата жила — отбеляза Ед Калифорниеца. — Да, той е честно момче. Много съм му задължен за този успех.

— Чероки май ще се домъкне до Йелоухамър да види приятелите си — обади се друг, леко натъжен. — Няма друг начин. Сполуката е

най-добрия лек за късата памет.

— Чакайте — каза Лисия, — ще стигна и до това. Чероки попаднал на трифутова жила, която като нищо може да му осигури пътешествие до Европа, но ликвидирал участъка, като го продал на някакво сдружение за сто хиляди сухо. После си купил палто от фина тюленова кожа и червена шейна и какво, мислите, си наумил сега?

— Да разиграе сухото на зарове — каза Тексасеца, чиито представи за развлечения бяха неизбежно свързани с хазарта.

— „Ела и ме целуни, сладка моя“ — изпя Малчо, който държеше дагеротипи в джобовете си и работеше с червена вратовръзка на своя участък.

— Може би ще отвори пивница — догади се Роджърс Жадния.

— Чероки ме вмъкна в една стая да ми я покаже — продължи Лисия. — Напълнил я е с барабанчета, кукли, кънки, кесийки с бонбони, свирки, агънца и всякакви други детски играчки. И какво, мислите, ще направи с тези безполезни дрънкулки? Не се мъчете да гадаете, Чероки ми обясни. Ще ги натовари на червената си шейна — имайте малко търпение, после ще поръчате, — ще ги докара тук в Йелоухамър и ще устрои за дечурлигата — дечурлигата от нашия град! — най-голямата коледна елха с най-голямата плачеща кукла и най-големия комплект инструменти за деца, с една дума, празненство, каквото никога не е виждано на запад от нос Хатерас.

Две минути пълна тишина последва думите на Лисия. Тя бе нарушена от собственика на кръчмата, който сполучливо избра момента да прояви гостоприемство и плъзна по тезгяха дванайсет чаши уиски, подир които с по-бавна скорост последва и бутилката.

— Ама ти не му ли каза? — попита златотърсачът, когото наричаха Тринидад.

— Нине — отвърна замислен Лисия. — Да ви кажа право, бях се пообъркал. Чероки вече беше платил пустите му играчки; и хрумването му комай го изпълваше с гордост; освен това може да се каже, че се бяхме понатряскали с онова шумящо вино, за което ви споменах. Затова си затряях.

— Не мога да скрия — обади се Съдника, окачвайки на тезгяха бастуна си с дръжка от слонова кост, — че съм донякъде изненадан от погрешната представа, която нашият приятел Чероки има за... своя, по-точно за нашия град.

— О, това не е осмото чудо на този грешен свят — каза Лисия. — Чероки напусна Йелоухамър преди повече от седем месеца. Какво ли не може да се случи за толкова време. Откъде да знае, че в нашия град няма нито едно дете и че не можем да разчитаме на пришълци?

— Като си помислиш — отбеляза Ед Калифорниеца, — чудно е, че още никой не се е довякъл тук. Градът още не е улегнал достатъчно, за да има сукалчета, така мисля аз.

— И като капак на шантавата си идея с елхата — подзе отново Лисия, — Чероки е намислил да се прави на Дядо Коледа. Снабдил се е с бяла перука и брада, които го обезобразяват досущ като картинките на онзи Уилям Кълън по книгите, че си е взел и червен костюм, обточен с бяло, то не костюм, ами нощница, големи ръкавици и червен щръкни-клюмни качул. Срамота, може ли толкова чучело да влезе в досег с дечица, склружили молитвено ръце!

— Кога Чероки ще благоволи да дойде насам с товара си? — попита Тринидад.

— Заранта преди Коледа — отговори Лисия. — И да знаете, хора, иска да сте приготвили стая с елха. И да помагат жени, от които дъхът ти замира, тъй че изненадата за децата да бъде пълна.

Неблаговидното положение на Йелоухамър бе представено точно. Весела детска глъч никога не бе огласяла крехките му живелища; шляпането на палави детски крачета не бе освещавало единствения изрътен път между двата реда шатри и бараки. Това тепърва предстоеше. Но сега Йелоухамър бе само един планински лагер, в който липсваха игривите, изпълнени с очакване очи, които се отварят широко в зората на обаятелния ден; нетърпеливите ръчици, които посягат към чудната торба на Дядо Коледа; възбудените детски гласчета, които дават израз на радостта от празника, каквато идващите подаръци на топлосърдечния Чероки напълно заслужаваха.

Колкото до жени, в Йелоухамър имаше пет. Съпругата на пробиера, собственичката на хотел „Лъки Страйк“ и перачката, чието корито изхвърляше всеки ден купчина кал. Това бяха постоянните жителки; останалите две бяха сестрите Спангълър, госпожиците Фаншън и Ерма от Трансконтиненталната комедийна трупа, която играеше в театър „Емпайър“ (импровизиран). Но в Йелоухамър нямаше нито едно дете. Понякога госпожица Фаншън изпълняваше вдъхновено и красноречиво ролята на палаво детство; ала между

нейните образи и представата за детство, която въображението извикваше за предполагаемите получатели на празничните подаръци на Чероки, имаше цяла пропаст.

Коледа се падаше в четвъртък. Във вторник сутринта Тринидад не отиде на работа, а потърси Съдника в хотел „Лъки Страйк“.

— Ако се провали коледното представление на Чероки — подзе Тринидад, — това ще бъде позор за Йелоухамър. Та този човек е създателят на нашия град, не е ли тъй? Аз лично ще се заема да видя какво можем да направим, за да сме на чисто с Дядо Коледа.

— Ще ти предоставя с радост моето сътрудничество — каза Съдника. — Чувствам се задължен на Чероки за стари услуги. Само не разбирам — впрочем, досега съм смятал липсата на деца едва ли не за лукс, но в конкретния случай не разбирам...

— Ти гледай мене и всичко ще ти стане ясно — прекъсна го Тринидад. — Ще докопам един впряг и ще докарам цял товар дечурлига да видят Чероки в ролята на Дядо Коледа, та ако ще да задигна цяло сиропиталище.

— Еврика! — възкликна въодушевено Съдника.

— Не, не е твое — отсече Тринидад. — Откритието е мое. Е де, в училище съм научил нещичко за тази латинска дума.

— Аз ще те съпровозя — заяви Съдника и размаха бастуна си. — Моето красноречие и дар слово, което притежавам, може би ще спомогнат да убедим нашите млади приятели да се оставят на разположение за нашия проект.

За един час Йелоухамър биде запознат с плана на Тринидад и Съдника и го одобри. Насъбраха се граждани, които познаваха семейства с отрочета в радиус четиридесет мили от Йелоухамър и взеха да дават необходимите сведения. Тринидад си вземаше внимателно бележки, след което се завтече да осигури превозно средство и жива сила.

Първата спирка беше при къща от дървени трупи на петнайсет мили от Йелоухамър. Тринидад се провикна и някакъв мъж отвори вратата и слезе до разнебитената порта, на която се облегна. На прага на къщата се скупчи цяла сюррия дечурлига, някои дрипави, но всички изпълнени с любопитство и пращящи от здраве.

— Работата е такава — заобяснява Тринидад, — ние сме от Йелоухамър и сме тръгнали да отвличаме деца, само че кротко. Един

от нашите видни граждани го е прихванала коледната треска и го очакваме утре да пристигне с половината шарени дрънкулки, дето ги правят в Германия. Най-младият момчурлак в Йелоухамър кара вече четиристотин и пет и си играе със самобръсначка. Следователно ще е доста неудобно някой да охка и да ахка, когато запалим свещичките на коледното дърво. Та думата ми е, съседе, че ако ни заемете две-три дечица, ние гарантираме да ви ги върнем здрави и читави за Коледа. И те ще се приберат предоволни, отрупани с книжки, червени барабанчета и всякакво изобилие и други свидетелства за нашата благодарност. Какво ще кажеш?

— С други думи — додаде Съдника, — в началния стадий на нашето развиващо се градче ние за първи път открихме неудобствата от липсата на подрастващо поколение. И тъй като приближава най-големият празник, когато според обичая на малките се поднасят лекомислени, но често пъти драго ценни подаръци...

— Разбирам — рече родителят и натъпка с показалец лулата си. — Чини ми се няма защо да ви задържам, господо. Ние с жената имаме седем дечица, така да се каже; и като ги прекарвам на ум, не мога да се спра на нито едно, от което да се лишим заради вашите работи. Жената е скътала в сандъка някакви бонбони и парцалени кукли и сме намислили сами да си отпразнуваме Коледа, макар и скромно. Не, колкото и да ми се ще, никак не мога да приема вашата проща и да пусна някое от децата. Сърдечно благодарско, господо.

Двамата подкараха надолу по склона, после изкачиха друг хълм към ранчото на Уили Уилсън. Тринадад издекламира молбата си, а Съдника избоботи своя дълбокомислен припев. Госпожа Уилсън прикътна до полата си двете си червенобузи дечица и не се усмихна, докато не видя Уили да се смее и да върти отрицателно глава. Отново отказ.

Тринадад и Съдника безуспешно бяха преполовили списъка си, когато над хълмовете се спусна здрач. Прекараха нощта в някакъв крайпътен хан и на другата сутрин пак потеглиха на път. Каруцата им не беше се сдобила с нито един пасажер.

— Като си мисля — подметна Тринадад, — иде ми наум, че да вземеш временно няколко дечица за Коледа е все едно да се мъчиш да вземеш вишнещото сладко на човек, който се готви да намаже топлите си палачинки.

— Вън от всяко съмнение е безспорният факт — отбеляза Съдника, — че в този период от годината връзките в семейството се заякчават и отстояват.

В деня преди Рождество изминаха трийсет мили и спираха напусто четири пъти. Навсякъде децата се котираха много високо.

Слънцето вече клонеше на залез, когато жената на един железничар притули зад гърба си своето драгоценно чедо и каза:

— Знам една жена, която току-що пое гостилницата в ж.п. взела Гранит. Чувам, че имала момченце. Може пък и да ви го отпусне.

В пет часа следобед Тринидад спря мулетата си пред гара Гранит. Влакът тъкмо беше заминал с товара от утолили глада си пътници.

На стъпалата пред гостилницата видяха кльощаво десетгодишно момче с кръвнишки поглед, което пушеше цигара. Странстващите гладници бяха оставили помещението в пълен безпорядък. На един стол се беше отпуснала изтощена младичка жена. Лицето ѝ носеше изострените черти на грижата. В нея имаше някаква нявгашна хубост, която никога нямаше да я напусне докрай и никога нямаше да се върне докрай. Тринидад изложи целта на посещението си.

— Ще ми сторите добрина, ако вземете Боби за малко — каза уморено жената. — Не подвивам крак от сутрин до вечер и нямам време да се погрижа за него. От големите купува само лошото. Това ще е едничката възможност да прекара Коледа както подобава.

Двамата излязоха навън да се поразговорят с Боби. Тринидад му описа най-красноречиво чудесията на коледното дърво и коледните подаръци.

— Освен това, млади приятелю — добави Съдника, — самият Дядо Коледа лично ще раздаде подаръците, които символизират даровете, донесени от витлеемските пастири на...

— Я стига бе! — прекъсна го момчето, като присви очи. — Аз да не съм бебе. Няма никакъв Дядо Коледа. Дъртите купуват разни играчки и ги внасят скрито, докато малките спят. Даже издират с ръжена резки по саждите в комина, уж, че това са следи от шейната на Дядо Мраз.

— Може и така да е — отвърна Тринидад, — но коледната елха не е измислица от детските приказки. Нашата ще прилича на голям градски магазин, ще бъде окичена с какво ли не: топки, барабанчета, Ноеви ковчези^[1] и...

— Дрън-дрън! — каза отегчен Боби. — Отдавна съм скъсал с тия глупости. Ще ми се да имам пушка, ама не играчка, а истинска, да бия с нея диви котки. Само че такова нещо сигурно няма да има на глупавото ви дърво.

— Хммм, не мога да кажа със сигурност — отвърна дипломатично Тринидад. — Тръгвай с нас и ще видим.

Искрата надежда, макар и слаба, спечели неохотното съгласие на момчето да тръгне. С този единствен гост за коледното празненство на Чероки пратениците препуснаха към дома.

В Йелоухамър една празна, служеща за склад стая бе превърната в нещо, което би могло да се оприличи на градински павилион. Жените си бяха свършили добре работата. В средата се издигаше голямо коледно дърво, отрупано до върха със свеци, дрънкулки и играчки, достатъчни за цял куп дечурлига. Надвечер нетърпеливи погледи вече шареха по улицата в очакване да зърнат дететърсачите. По пладне на същия ден в градчето беше връхлетял Чероки с новата си шейна, препълнена с вързопи, кутии и пакети от всички видове и размери. Той беше толкова улисан в подготовката и изпълнението на алтруистичните си планове, че от вниманието му убягваше липсата на деца. И никой не понечи да издаде унизителното положение на Йелоухамър, защото гражданите очакваха, че Тринидад и Съдника ще запълнят недостига.

Когато слънцето залезе, Чероки, ухилен до уши и намигвайки се скри с голяма торба, която съдържаше одеждите на Дядо Коледа и куп специални незнайни подаръци.

— Когато дечурлигата се съберат — каза той на доброволния подготвителен комитет, — оставете ги да се залисват с някакви игри. А като се поукротят, тогава Дядо Коледа ще влезе през вратата. Мисля, че ще има предостатъчно подаръци за всички.

Жените подскачаха около елхата, заети с последните приготовления, които никога не биваха последни. Сестрите Спангълър бяха облечени като мадам Вайълет де Вер и нейната прислужница Мари в новата им пиеса „Булката на златотърсача“. Театърът се отваряше едва след девет, тъй че за радост на подготвителния комитет те помагаша в работата му. Всяка: минута от прага надничаха глави и се заслушваха да чуят громоленето на впряга на Тринидад. Не след дълго нетърпението се изостри, защото падна нощ и скоро щеше да се

наложи да се запалят свещите на дървото и Чероки вече се готвеше да се втурне вътре всеки миг с коледната си премяна.

Най-сетне каруцата на детесъбирачите изтрополи по улицата и спря пред вратата. С радостни възклицания жените се втурнаха да палят свещите. Мъжете току влизаха и излизаха неспокойни или стояха на групи, изпълнени с напрежение.

С изнурени от пътуването лица влязоха Тринидад и Съдника, водейки помежду си едно-единствено дете, което се втренчи с навъсен недоверчив поглед във величествената елха.

— Къде са другите деца? — попита жената на пробиера, всепризната първа ръка на всички обществени прояви.

— Мадам — въздъхна Тринидад, — да издирваш дечурлига на Коледа е все едно да търсиш сребро във варовик. Нищо не мога да разбера. Изглежда, бащите и майките са готови отрочетата им да се давят, да ги крадат, да ги тровят или да ги ядат диви котки триста шейсет и четири дена в годината. Обаче дойде ли коледа, те държат да се радват на тяхното съкрушително присъствие. Това младо двуного, мадам, е единственият резултат от нашия двудневен маньовър.

— Ах, какво сладко детенце! — изчурулика госпожица Ерма и повлече шлейфа си тип де Вер към средата на сцената.

— Стига ма! — срязва я навъсен Боби. — Кой е детенце? Във всеки случай, ти не си.

— Нахалник! — просъска госпожица Ерма под захаросаната си усмивка.

— Направихме всичко възможно — каза Тринидад. — Жалко за Чероки, но това е положението.

В този миг вратата се отвори и влезе Чероки с обичайното облекло на Дядо Коледа. Бяла вълниста брада и развята коса покриваха лицето му почти до самите тъмни искрящи очи. На рамото си носеше торба.

Когато той влезе, всички затаиха дъх. Дори сестрите Спангълър престанаха да кокетничат и се втренчиха с любопитство във високата фигура. Боби стоеше с ръце в джобовете и гледаше мрачно дървото, в което нямаше нищо мъжко. Чероки остави торбата на пода и огледа учуден стаята. Може би си помисли, че цял рояк палави дечица се крият някъде и ще се втурнат в стаята при влизането му. Той пристъпи към Боби и му подаде ръката си в червена ръкавица с един пръст.

— Честита Коледа, момченце — поздрави го Чероки. — От елхата ще ти свалят каквото пожелаеш. Няма ли да се ръкуваш с Дядо Коледа?

— Няма никакъв Дядо Коледа — изцвили момчето. — Ти само си си сложил изкуствена козя брада. Аз не съм балама. И не ме интересуват разни куклички и тенекиени кончета. Оня, дето ни возеше, ме изменти, че ще има пушка, но няма. Искам да си ходя у дома.

Тринидад използва настъпилата тишина и стисна сърдечно ръка на Чероки.

— Много извинявай, Чероки — започна той, — но в Йелоухамър никога не е имало деца. Ние се опитахме да хванем няколко за твоето соаре, обаче в мрежата попадна само тази рибка. Той е атеист и не вярва в Дядо Коледа. Жалко, че ти си направи целия този труд. Ние със Съдника бяхме сигурни, че ще напълним цяла кола кандидати за тази олелия, но...

— Няма нищо — отвърна сериозен Чероки. — И не си струва да се тревожиш за харчлъка, бълха ме ухапала. Можем да изхвърлим всичко това на буницето. Не знам къде ми е бил умът, но хич бива ли да се не сетя, че в Йелоухамър няма деца?

Междувременно цялата компания успешно се правеше, че се е събрала на веселба.

Боби се беше оттеглил на един далечен стол и наблюдаваше картината със студен поглед и добре изписана на лицето досада. Чероки, който още не бе се отказал от първоначалната си идея, се приближи и седна до него.

— Къде живееш, момченце? — попита го почтително.

— Гара Гранит — отвърна равнодушно Боби.

В стаята стана топло. Чероки отметна качулката си, после свали брадата и перуката.

— Я! — възкликна заинтригуван Боби. — Твоята муцуна ми е адски позната.

— Да не би да си ме виждал някъде? — попита Чероки.

— Не знам, но милион пъти съм виждал снимката ти.

— Къде?

Момчето се подвоуми и отговори:

— На масата у дома.

— Я ми кажи, ако обичаш, как се казваш, приятелю.

— Робърт Ламсдън. А снимката е на майка ми. Вечер тя си я слага под възглавницата. Веднъж дори я видях как я целува, което аз не бих сторил. Но нали ги знаеш жените.

Чероки стана и повика с пръст Тринидад.

— Стой при момчето, докато се върна — каза му. — Аз мисля да сваля тези коледни дрехи и да приготвя шейната. Ще закарам момчето у тях.

— Е, безбожничко — подзе Тринидад и седна на стола, освободен от Чероки, — значи си толкова престарял и изнемощял, че нямаш сили да се занимаваш с бонбонки, дрънкулки и играчки.

— Ти не си ми симпатичен — иззлобя Боби. — Каза, че щяло да има пушка. А тук човек и цигара не може да запали. По-добре да не бях идвал.

Чероки прекара шейната до входа и Боби се настани до него. Двата хубави коня препуснаха по твърдия сняг. Чероки беше облякъл петстотиндоларовото палто от фина тюленова кожа. Одеядлото, с което той загърна и двамата, беше топло и меко като кадифе.

Боби измъкна цигара от джоба си и приготви кибрита.

— Хвърли веднага цигарата! — каза Чероки с тих, необичаен за него глас.

Боби се подвоуми, после изхвърли цигарата.

— И кутията — изкомандва Чероки със същия глас.

С още по-голяма неохота момчето се подчини.

— Хей — каза Боби след малко, — ти ми харесваш. Не мога да ти обясня защо. Досега никой не ме е накарал да направя нещо против волята си.

— Я ми кажи, детенце — каза Чероки вече с познатия си глас, — ти сигурен ли си, че майка ти е целувала онзи на снимката, дето прилича на мен?

— И още как! Нали съм я виждал.

— А одеде не спомена ли нещо, че ти се ще да имаш пушка?

— Разбира се. Ще ми купиш ли?

— Утре... сладкодумничко. — Чероки извади часовника си.

— Девет и половина. Ще стигнем до гарата точно навреме за Коледа. Студено ли ти е? Сгуши се до мен, сине.

[1] Ноевият ковчег с всичките му животни е популярна коледна играчка в някои страни. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.